

LIFE kmetovanje – okoljsko vzdržno kmetijstvo

Potencial programa LIFE v kmetijstvu – zaključki konference

Delavnica: Prilagajanje podnebnim spremembam

Moderatorica: **prof. dr. Lučka Kajfež Bogataj**, Univerza v Ljubljani

Ključno vprašanje skupine: Kako narediti naše kmetijstvo odpornejše na podnebne spremembe?

Delavnica je bila posvečena prilagajanju na podnebne spremembe. Večina sodelujočih je bila mnenja, da nas podnebne spremembe prehitujejo in da se moramo nanje čim prej ustrezno pripraviti. Tako je en sklop rešitev, ki jih predlaga skupina, prijava projektov, ki bodo vključevali spremembo agrotehničnih ukrepov, kot sta sprememba kolobarja, ki bi prispevala k boljšemu prilagajanju, in sprememba obdelave tal ter tako preveriti, kaj se lahko relativno poceni in na hiter način doseže že s spremenjeno prakso znanih metod.

Izpostavili so problem ekstremnega vremena, katerega potencialna rešitev je izboljšanje zavarovalniške politike: Kako oblikovati projekte na temo zavarovalniške politike, ki je neprimerna stanju. Beseda je tekla predvsem o toči in suši, kjer se trenutno pridelka ne da rešiti, niti zavarovati. To je lahko en sklop zelo uspešnih prilagoditev.

Drugo vprašanje, ki so ga naslovili v skupini, je bilo kako določiti ranljivost posameznih območij – kako v prostorsko planiranje v širšem pomenu vnesti lokacije, ki bodo v prihodnosti posebej izpostavljene podnebnim spremembam; bodisi, da bodo na teh območjih najbolj izrazite podnebne spremembe bodisi, da je dejavnost na teh območjih občutljiva na podnebne spremembe, in kako to upoštevati pri razvoju politik. Skupina je bila namreč mnenja, da bi bili zelo dobrodošli tudi projekti takšnega tipa.

Omenili so razlike med posameznimi državami v smislu priprave scenarijev podatkov: Slovenija je v tem smislu že naredila precej velik korak naprej, Avstrijci še večjega, to pa je osnova, da se takšne ukrepe sprejema tudi v prihodnosti.

Delavnica: Nitrati

Moderator: **dr. Jože Verbič**, Kmetijski inštitut Slovenije

Ključno vprašanje skupine: Kako reševati problem prekomernih količin gnojevke?

Prvi korak na delavnici je bila identifikacija problemov. Večina problemov, ki so jih v skupini izpostavili je povezanih z uporabo nepravilnih tehnologij pri kmetovanju. Tako so udeleženci razpravljali o možnostih za izboljšanje hlevov, skladiščenja in rabe živinskih gnojil, ter uvedbe rastlin z večjo potrebo po dušiku na kmetijah s prekomernimi količinami dušika. V skupini so se strinjali, da se je reševanja problemov potrebno lotiti v celotnem ciklu dušika (ne samo pri gnojenju in nitratih).

Zaznali so, da so trendi v Sloveniji načeloma ugodni: količine dušika v živinskih in mineralnih gnojilih se zmanjšujejo, količine dušika v pridelkih se zvišujejo, bilance se nam izboljšujejo, kar pa ne pomeni, da v Sloveniji nimamo problema na posameznih kmetijah (pri tem so izpostavili perutninarstvo, govedorejske kmetije,..).

Skupina je prepoznala naslednje ideje za projekte:

- kam s presežki, ki se pojavljajo na kmetijah (vzpostaviti sistem, ki bo omogočal transport gnojil – določiti, koliko dušika so posamezna kmetijska zemljišča sposobna sprejeti),
- poskusno računanje bilanc dušika na posameznih kmetijah in prikaz dobrih praks,
- v tleh vzpostaviti dobro stanje za mikroorganizme in s tem zmanjšati izpiranje dušika v podtalnico

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

LIFE kmetovanje – okoljsko vzdržno kmetijstvo

Potencial programa LIFE v kmetijstvu – zaključki konference

Delavnica: Tla

Moderator: **dr. Borut Vrščaj**, Kmetijski inštitut Slovenije

Ključno vprašanje skupine: Kako učinkovitejše upravljati s tlemi?

Moderator skupine je najprej omenil, da je večina ekosistemskih storitev neposredno vezanih na tla in tako govorimo o ekosistemskih storitvah tal.

Tematike, ki so jih obravnavali so odražale sestavo skupine: v glavnem je šlo za predstavnike kmetijskega in okoljskega sektorja, predstavniki rabe prostora, uvedba trajnostnih kmetijskih tehnologij in predstavnik, ki se ukvarja z onesnaženostjo tal. Člani skupine so ugotavljali, da je za reševanje problemov, ki se nanašajo na trajnostno rabo tal, potrebno veliko več vedenj in zavedanj: posodobiti moramo izobraževalni sistem na vseh ravneh. Tla združujejo cel nabor ekosistemskih storitev. V Sloveniji so prepoznali problem na področju dostopnosti podatkov o tleh. Podatke je potrebno organizirati na skupno raven in omogočiti dostop. Le tako bo na strokovni ravni možno iz tehničnih podatkov pridobiti ključne ciljne informacije, ki bodo neposredno uporabne.

Težko je uporabljati podatke, do katerih težko dostopamo, poleg tega so za pravilno interpretacijo potrebna določena znanja. Drugi izpostavljeni problem je bil onesnaževanje tal in zaskrbljenost zaradi onesnaženosti kot je npr. v vrtilčkih. V skupini so izpostavili potrebo po vzpostavitvi demonstracijskih centrov/farmah, ki bi s sodelovanjem stroke pomagali nadzorovano uvajati nove tehnologije obdelave tal. Uporabnost takšnih tehnologij je ozko vezana na lastnosti tal.

Delavnica: Travišča

Moderatorica: **mag. Mateja Žvikart**, Zavod RS za varstvo narave

Ključno vprašanje: Kako upravljati Natura 2000 območja s habitatnimi tipi, ki jih uporabljajo tudi kmetovalci (npr. suhi travniki)?

Razprava v skupini je bila zelo plodna, saj so identificirali 5 ključnih problemov vezanih na travišča:

- intenzifikacija v vseh možnih oblikah,
- opuščanje rabe oz. zaraščanje,
- odseljevanje predvsem mladih iz podeželja – socialni problem,
- pomanjkanje znanja – potreba po izobraževanju na temo ohranjanja travišč,
- težave s politiko in ukrepi.

Za ustrezno reševanje omenjenih problemov je potrebna širša slika pri reševanju problemov, ker gre večno za spekter več različnih dejavnikov, okolij. Potrebno je sodelovanje pri naslavljanju in reševanju navedenih problemov. Udeleženci so se strinjali, da sodelovanje že poteka, vendar je le-tega potrebno okrepiti in razširiti na vse možne nivoje po vertikali in po horizontali.

LIFE kmetovanje – okoljsko vzdržno kmetijstvo

Potencial programa LIFE v kmetijstvu – zaključki konference

Delavnica: Sobivanje

Moderatorica: **mag. Aleksandra Majić Skrbinšek**, Univerza v Ljubljani

Ključno vprašanje: kako sobivati z vrstami, pomembnimi za skupnost, ki so pogosto v konfliktu z ljudmi (npr. rjavi medved)?

V skupini so najprej izpostavili naravovarstveni uspeh, katerega rezultat je vračanje vrst, katerih populacije so bile v preteklosti v upadu. S tem se vračajo tudi konflikti, s katerimi smo se v preteklosti že ukvarjali, saj smo pozabili, kako je sobivati s temi vrstami. Najprej so opredelili za katere vrste gre. Nato so našli cel niz izzivov in težav ter jih združili v posamezne teme:

- informiranje
- dialog med interesnimi skupinami
- zaupanje
- lokalno prilagojene rešitve – pomanjkanje le teh
- pomanjkanje sistemskih rešitev
- družbena toleranca – sprejemljivost vrst
- proaktivno delovanje

Rešitve, ki so jih v skupini predlagali so naslednje: grajenje zaupanja med posameznimi deležniki (delovanje v lokalnih skupnostih, grajenje partnerstev, posodobitev učnih načrtov), ozaveščanje in lokalno prilagojene rešitve in hkrati tudi vključevanje lokalnega znanja in izkušenj posameznih interesnih skupin, prilagoditev predpisov, kjer je to potrebno, ustanovitev varuha pravic.

Sistemske in ekonomske rešitve: imamo projekte in uspešni smo pri projektih, vendar pa je potrebno zagotoviti tudi trajnost učinkov in aktivnosti. Potrebno je ohranjati in razvijati družbeno sprejemljivost. Izpostavili so pomen proaktivnega delovanja – vnaprej je potrebno predvideti, kje lahko pričakujemo težave in skladno s tem je potrebno proaktivno ukrepanje. Pri bobru in vidri so izpostavili potrebo po inventarizaciji.

ZAKLJUČNE MISLI KONFERENCE

Zaključne misli konference je podala **dr. Marija Markeš**, Ministrstvo za okolje in prostor:

»9. maj je praznik Evrope. Vprašati se velja, kam je Evropa v teh letih prišla iz jekla in premoga in iz sodelovanja? Kam smo prišli? Naj vas opomnim, da je 9. maj dan zmage in tudi današnji dan čutim kot energijo zmage. Ponosna sem na svojo državo in na Evropsko unijo, kjer znamo kmetijstvu in naravi dati pravo mesto. LIFE projekt vidim kot fascinanten projekt, v vsakem projektu je tudi del »mojega problema« in rešitev za »moj« in »naš« problem. Če se bomo odprli in bomo inštrument LIFE želeli izrabiti - imamo vse možnosti, da dobro napredujemo – da napredujemo pri izpostavljenih vprašanjih in problemih in da le te zapeljemo v pravo smer.

Za konec se zahvaljujem vsem, ki ste se konference udeležili. In vsem, ki ste na konferenci sodelovali s svojim prispevkom ter tudi organizatorjem delavnice, ekipi LIFE Krepitev zmogljivosti.«

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR